

LIBURUA

Aldapa ederra
Shisha Pangman
gora

Laurogeita hamahiru urte dituen agure bat da Unai Elorriagaren lehen eleberriko protagonista: Lucas, oroimena irudimenarekin nahastuen duen gizona, burua galtzen hasi den pertsonaia hunkigarria. Tranbiak eta mendiak ditu gogoko, bere alarguna oroitzen du inor baino ederrago tranbiara igotzen, eta berak Shisha Pangma igo nahi luke, gutxienik ikusi. Utopia horretan bizi da, ez duela ikusiko jakin arren, ikusteko desirak bizi du. Eromenaren mugetan dagoen Lucasen alboan beste hainbat pertsonaia eta istorio korapilatzen dira: Marcos, etxean okupa gisa agertu zaien gazte musikaria eta Maria azal gogorra baina bihotz biguna duen arreba dira garrantzitsuenak. Hari nagusirik gabe, ukitu poetikoa gailentzen da.

nean. Aurretik Agustin Fernandez Paz galiziar idazlearen *No-gueira doktoarearen laborategia* euskaratu du filologoak.

Elkar argitaletxeak eta CAFek antolatzen duten Igartza Bekari esker bigarren eleberria amaitzen ari da orain Elorriaga.

«Oinak lurrean»

SPrako tranbia eleberraren hitzaurrean Xabier Mendiguren Elizegi idazle eta Elkar argitaletxeako editoreak, irakurlea «harribitxi» baten aurrean dagoela dio, «lehen obra batean harrigarria den maitasunaz idatzia dago». Urtebete geroago, «hemen kritika eta salmenta kopuru oso onak» jaso ondoren, «liburu hunkigarri, zoragarri eta izugarria» dela mantentzen du editoreak, «saria jaso ala ez estimazio handia du, maitasun handiz zuzendu nuen».

Oinak lurrean izan behar direla esan zuen Mendiguren Elizegik: «Orain ematen du halako sari batek mundua aldatu behar duela, eta ez da horrela». Bere argitaletxeari «ospea eta harrotasun txo bat» ematen diola dio editoreak, beren lana gorai patua izateak poza ematen duela ez zuen ukatu, «hala ere, hemen lanean lehen bezala jarraituko dugu» erantsi zuen.

Euskal literatura kaleratzeko bide bat da sari honek urratuko duena, baina Mendiguren Elizegik, oraindik ere zail ikusten du mundu hori: «Atxagaren *Obabakoak* saritua izan zenean arrakasta izan zuen, baina horrek lan handia eskatzen du».

Unai San Martinen 'Figura'-rentzat
Espainiako Grabatu Sari Nazionala

Eibarko artistak teknika menperatzeko erakutsitako trebezia nabarmendu du epaimahaiak

Edurne Elizondo | IRUÑEA

Unai San Martin artista eibartarrak irabazi du Espainiako Grabatu Sari Nazionala, lehiaketara aurkeztutako lanen alorrari dagokionez. *Figura* izenburuko obrarekin lortu du saria San Martinek —beste 150 lan aurkeztu ziren sarira—, bere baitan heliograbatua, urtinta eta collage-a biltzen dituen obra, alegia.

Arte grafikoaren esparruan egindako jardueragatik, berriz, Antoni Tapies artista saritu du lehiaketako epaimahaiak. Vienako *Museum in progress* erakundeak ere jaso du epaimahaiaren aipamena, arte grafikoaren esparrura ekarritako berrikuntzak direla eta, bai eta Madrilgo Estiarte Galeriak ere, arte grafikoaren alde egindako lana azpimarratzeko eta esker-tzeko asmoz.

Unai San Martinek 12.000 euroko saria eskuratuko du epaimahaiak *Figura* izenburuko bere obra hautatzeagatik. Epaimahaiak, hain zuzen ere, artistak teknika menperatzeko erakusten duen trebezia azpimarratu nahi izan du, baita lengoia aukeratzeko orduan egindako hautuaren egokitasuna ere. «Heliograbatuaren teknikaren eta irudiak argazkia gogora ekartzeko duen indarraren arteko erabateko bat egitea dago», esan du epaimahaiak. Halaber, teknikaren erabileraren eta irudiaren balio bisualaren arteko oreka nabarmendu du.

Artista autodidakta da Unai San Martin eibartarra. Ez du inongo unibertsitatean ikasi grabatuaren inguruan dakiena, bere kabuz baizik. Medio sintetiko delako atsegin du grabatua San Martinek, eta, aldi berean, grabatuak kopiak egiteko duen gaitasuna eskertzen du. Ez du obra bakarria maite.

Euskal Herrian hasitako ibilbideak AEBetara eramanez Unai San Martin duela bost urte, Kaliforniara, eta han egiten du lan orain. Beste artistentzako lanak egin izan ditu baina azken urteotan bere obrak besterik ez ditu ekoizten artistak.

Estatu Batuetan lan egiteko lasaitasuna aurkitu du San Martinek, eta, heliograbatuaren esparruan ikertzen jarraitzeko ez ezik, teknologia berriek eskaintzen dituzten aukera guztiak arakatzeko ere bai. Irudi digitalarekin egiten du

Unai San Martinen *Aire de Bidart*, 1995. urteko lana.

lan, baina erreprodukzioa egiteko orduan nahiago ditu beselako teknikak, iraunkorragoak direlako.

Urteotako lanaren emaitza mundu zabaleko areto eta museotan ikusi ahal da gaur egun, eta bere obra dute, besteak beste, Reina Sofia Arte Zentroak, Eusko Jaurlaritzak, Espai-

niako Liburutegi Nagusiak, Marbellako Grabatuaren Museoak, Gipuzkoako Foru Aldundiak eta Deustuko Unibertsitateak.

Sariaren urteurrena ospatzeko
erakusketa

Espainiako Grabatu Sari Nazionalako irabazleek, Unai San Martin eibartarrak tartean, datorren abenduaren 19an jaso dute euren saria, San Fernandoko Arte Ederretako Akademian.

Saridunen obrekin, halaber, eta hautatutako beste hamabost lanekin, erakusketa eginen dute. Aldi berean zabalduko dute hiru tokitan: Gasteizko Artium museoan, Granadako Rodriguez-Acosta Fundazioan eta Cuencako Antonio Perez Fundazioan, alegia. Erakustaldi berezi horren bidez, hain zuzen ere, Espainiako Grabatu Sari Nazionalaren hamargarren urteurrena ospatu nahi izan dute antolatzaileek aurten goi-ekitaldian.

Unai San Martin eta Tapiesen lanak saritu ez ezik, aipamen bereziak egin ditu epaimahaiak ere eta ondoko artistok jaso dituzte: AEBetako Anne Heywaertek, Argentinako Laura Liok eta Galiziako Ana Matosek, hain zuzen ere.

UNAI S.MARTIN
ARTISTA

«Lan irekia
da, indar
handikoa»

Edurne Elizondo | IRUÑEA

Amerikako Estatu Batuetan bizi da Unai San Martin baina atzo Madrilén zen, eta handik mintzatu zen EGUNKARIA-rekin bere obrak eta ibilbideaz.

■ 'Figura' izeneko obra da
epaimahaiak saritu due-
na; nolako lana da?

Zaila da azaltzea, lan irekia baita; horrelako obra nahi nuen, ikusle bakoitzak bere gogoeta propioa egin dezan. Figura enigmatikoa da, zuri-beltzean egina, indar handikoa. Abiapuntutzat hartu ditut Caspar David Friedrichen margolanak eta zine mutua.

■ Teknikari dagokionez,
heliograbatua da, zuk ongi
ezagutzen duzun teknika,
alegia.

Aspaldiko teknika da, oso zaharra, eta zaharkituta gelditu zen orain dela urte asko eta nik berreskuratu egin dut. Munduan oso jende gutxi dago teknika hau baliatzen duena. Teknikak, hala ere, niretzat ez du garrantzi handirik, teknika hori baliatzen dut atsegin dudalako, exotikoa delako; teknika horrekin adierazi dezaket nahi dudana baina beste batekin ere bai.

■ Heliograbatua berresku-
ratzeko ahalegina egin du-
zu, ordea; zer du berezi?

Teknika honen berezitasuna da grabatuaren eta argazkiaren arteko delat. Tintarekin argia, gorputza eman ahal diot teknika honen bidez, ■ **Epaimahaiak teknikaren eta irudiaren balio bisualaren arteko oreka azpimarratu du; zer deritzozu?**

Teknikarena nik lotzen dut nire ibilbidearekin, urte asko baitaramat heliograbatua jorratzen. Beste artistentzat ere egin ditut lan asko. Obraren indar bisualari dagokionez, nik uste dut lan honen konposizioa oso indartsua dela, garrantzi handia duela. Figura bat da nagusi, hondakinak ageri dira, oso lan dramatiko da.